

Modul – Relationer

Jelena Kupsjak / Danijela Birt (CRO)

1. Hvorfor undervise dette modul?

Relationer er grundlæggende for socialiteten, og deres kompleksitet og sondring er et vidnesbyrd om de forskellige måder mennesker indgår med andre mennesker og ting på. Alt sker i en relation, og som lærere har vi ansvaret for at bemærke forskellige kvaliteter af relationer i uddannelsesmæssige omgivelser, og hvordan de påvirker læringsprocessen både for vores studerende, for os selv og uddannelsesinstitutioner: mellempersonlige relationer og institutionelle relationer, magtforhold, slægtskab, racerealtioner, kønsrelationer og klasseforhold, for blot at nævne nogle få.

2. Etnografiske udgangspunkter

Det er ingen overraskelse, at det videnskabelige arbejde, der fokuserer på relationer, er vidt spredt, fragmenteret, og til tider undvigende. Når vi ser på uddannelsespraksis kan vi imidlertid bemærke, at de mest fremtrædende aspekter vi fokuserer på, er måderne hvorpå uddannelsespraksis gengiver ulige magtforhold, hvad enten det er kønsrelationer, klasseforhold eller raceforhold (MacDonald, 1981). På den anden side kan fokus også skifte til måder, hvor nogle bestemte former for relationer, som f.eks. racerelationer, køns- og klasseforhold eller slægtskab, påvirker de studerendes livsverdener og deres læringserfaring.

De etnografiske tilgange i dette modul har de sædvanlige konnotationer af etnografisk arbejde: opmærksomhed på detaljer, udforskning af sociale fænomener og søgning efter mening. De skifter også fokus mod et specifikt teoretisk område, nemlig feministisk standpunktteori (Harding, 2011) og begrebet situeret viden. Situeret viden kræver, at vi anerkender vores objekter med viden som handlende agenter, samt at se vores egen vidensproduktion som konstant legemliggjort og ufuldstændig (Haraway, 1988).

3. Måder at forstå

Som Marilyn Strathern (2018) peger på, er der ingen specifik eller entydig definition af begrebet relation, hverken antropologisk eller på anden måde. Relationer er imidlertid et privilegeret sted for antropologisk undersøgelse, der sjældent bliver betragtet som et primært objekt for studier. Denne vane med at tage begrebet relationer for givet stammer fra den enkle idé, at menneskers evne til at forholde sig til hinanden ofte betragtes som en grundlæggende sandhed om menneskets eksistens. Det betragtes som en selvfølge, at mennesker overalt i verden er nedsænket i forhold til ting, væsener og enheder, der danner deres miljø.

Dette modul dækker teoretiske debatter og forskellige perspektiver på relationer, specifikt angående, men ikke begrænset til sociale relationer, magtforhold, race, køns- og klasserelationer, institutionelle relationer, interpersonelle relationer, slægtsforhold osv. Derudover søger det at belyse dem med specifikke etnografiske eksempler i uddannelsesmæssige sammenhænge. Det vil også foreslå mulige måder at tænke med, skabe, afdække eller vække specifikke forhold i uddannelsesmæssige omgivelser.

Relationer er overalt, men institutioner, med uddannelsesinstitutionen som det fineste eksempel, har en særlig måde at producere, reproducere og transformere specifikke slags relationer, der er omgivet af magt. Race, køn, seksualitet, klasse og handicap er blot nogle af de kategorier, der med- eller re-producere under disse forhold. Uddannelsesinstitutioner har altså en måde at normalisere hierarkiske og ulige relationer, på trods af, at de bygger på påstande om lighed, gensidighed og frihed. Etnografiske tilgange, eksempler og

teoretiske grundlag for modulet, er rettet mod at åbne op for forskellige måder at forstå disse relationer på.

Dette modul bruger en stor mængde etnografisk forskning i forskellige uddannelsesmæssige omgivelser, der ikke altid deler teoretiske grundantagelser, men som er forpligtet til ansvarlig forskning og uddannelsesmæssig praksis gennem et fokus på specificitet og detaljer i disse uddannelsesmæssige erfaringer og relationer, der ofte marginaliseres, afvises, afskediges eller bliver taget for givet.

Modulet starter med at sætte teoretisk spørgsmålstejn ved relationer som sådan (Feldman 2011, Strathern 2018) og bevæger sig til udforskningen af "siteret viden" (Haraway, 1988, Harding, 2011) fra at anerkende vores egen positionering inden for relationer og forbinde denne til etnografiske eksempler på relationer i handling i specifikke uddannelsesmiljøer. Disse vil danne en base for metodologiske øvelser, der er nyttige til diskussion og forståelse af:

- forskellige måder, hvorpå vi er indlejret i relationer, og hvordan de former vores uddannelsesmæssige praksis og erfaring? (Ingold 2011, 2017)
- hvordan gengives specifikke typer magtforhold i institutionelle omgivelser? (Ortner, 2006, MacDonald 1981, Strathern 2005)

4. Eksempler på øvelser

Øvelserne er beregnet til at gøre undervisere opmærksomme på deres eget netværk af relationer først, så udgangspunktet er en autoetnografisk undersøgelse af de forskellige dimensioner af relationer, de er gennemsyret af, og ved at anerkende deres egen positionering. Øvelserne er tænkt som en selvobservationsopgave (af forskellig længde afhængigt af forløbet), hvor lærere bliver bedt om at observere og notere om deres hverdagslige relationer. Det endelige produkt af øvelsen er et kort essay om deres position i deres respektive uddannelsesmæssige rammer.

Derefter går vi til den samarbejdende del af øvelserne, hvor lærere parres i grupper og får til opgave at læse og kommentere essays produceret i en tidligere øvelse. Dette giver mulighed for at udvide perspektiverne for alle involverede og åbne en diskussion om forskellene, der opstår fra forskellige positioner inden for relationsområdet, og hvordan disse positioner påvirker den uddannelsesmæssige praksis.

Den afsluttende øvelse har at gøre med rollespil og fantasi, hvor lærere bliver bedt om at indtage en af deres kollegaers position (for eksempel: hvid mandlig middelaldrende lærer vil blive bedt om at forestille sig sig selv som en ung kvinde med indvandrigsbaggrund - positionerne vil afhænge på gruppens mangfoldighed og baseret på deres essays om relationer) og forsøge at detaljere, hvordan denne forskydning af roller ændrer deres hverdagslige forhold til andre lærere, studerende, forældre og både.

5. Læringsmål

- forstå grundlæggende teoretiske tilgange til relationer i antropologi og deres anvendelighed i pædagogisk praksis
- reflektere over de relationer de selv er indlejret i, og hvordan disse påvirker deres pædagogiske praksis
- skelne mellem forskellige metodologiske tilgange til uddannelsesforskning og deres anvendelighed til forskellige uddannelsesmæssige emner
- bruge nogle af de etnografiske metoder i deres egen didaktiske praksis for at forbedre læringsresultater

6. Litteratur

Feldman, G. (2011). "If ethnography is more than participant-observation, then relations are more than connections: The case for nonlocal ethnography in a world of apparatuses". *Anthropological Theory*, 11/4: 375–395.

Haraway, D. (1988). "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective". *Feminist Studies* 14/3: 575-99.

Harding, S. G. (2011). *The Feminist Standpoint theory reader; Intellectual and Political Controversies*. Routledge.

Ingold, T. (2011). *Being Alive. Essays on movement, knowledge and description*. Routledge.

Ingold, T. (2017). *Anthropology and/as Education*. Routledge.

MacDonald M. (1981). "Schooling and the reproduction of class and gender relations", in Dale R. et al, (eds.) *Politics, Patriarchy and Practice*, London, Falmer/Open University.

Ortner, S. B. (2006). *Anthropology and Social Theory. Culture, Power, and the Acting Subject*. Duke University Press.

Strathern, M. (2005). *Kinship, Law and the Unexpected: Relatives are Always a Surprise*. Cambridge: Cambridge University Press.

Strathern, M. (2018). *Relations*. The Cambridge Encyclopedia of Anthropology.
<https://www.anthroencyclopedia.com/entry/relations>

Læs videre

Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. (2018) *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Carsten, J. (2000). *Cultures of Relatedness. New Approaches to the Study of Kinship*. Cambridge University Press.

Dennis, B. (2018). "Tales of Working Without/Against a Compass". In Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Eisenhart, M. (2018). "Changing Concepts of Culture and Ethnography in Anthropology of Education in United States". In Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. (2018) *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Marques da Silva, S., Webster J.P. (2018). "Positionality and Standpoint: Situated Ethnographers Acting in On and Offline Contexts". In Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Paris, D., Winn, M. (2013). *Humanizing Research: Decolonializing Qualitative Inquiry with Youth and Communities*. Thousand Oaks, CA. Sage.

Rosiek, J.L. (2018). "Agential Realism and Educational Ethnography: Guidance for Application from Karen Barad's New Materialism and Charles Sanders Peirce's Material Semiotics". In Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. (2018) *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Trondman, M., Willis, P., Lund, A. (2018). "Lived Forms of Schooling: Bringing the Elementary Forms of Ethnography to the Science of Education". In Beach, D., Bagley, C., Marques da Silva, S. (2018) *The Wiley Handbook of Ethnography of Education*. Wiley.

Weis, L., Fine, M. (2012). "Critical Bifocality and Circuits of Privilege: Expanding Critical Ethnographic Theory and Design". *Harvard Educational Review*, 82/2: 173-201.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.